
Legeforeningen på Arendalsuka

AKTUELT I FORENINGEN

VILDE BAUGSTØ

TOR MARTIN NILSEN

info@legeforeningen.no

Kommunikasjonsavdelingen

Arendalsuka er en politisk festival som arrangeres i Arendal hver august. I år er det ti år siden etableringen av festivalen, og Legeforeningen var sterkt til stede gjennom hele uka.

I ARENDAL: Legeforeningens president, Anne-Karin Rime og visepresident Nils Kristian Klev, deltok på et bredt utvalg av arrangementer og debatter under Arendalsuka. Foto: Troy Gulbrandsen.

I alt deltok representanter fra Legeforeningen på over 30 debatter og arrangementer – fra tema som psykiatri, til oppgaveglidning i helsevesenet og folkehelse. Legeforeningen arrangerte også to egne debatter: Én om krisen i fastlegeordningen med navnet «Fra fastlegekrise til pasientkrise», og en om psykisk syke pasienter – «De sykeste psyke».

Norge står midt i en fastlegekrise som har store følger for helsetjenesten. Mangelen på fastleger gjør at over 235 000 innbyggere nå står uten fastlege. Flere legevakter har stengt dørene av hensyn til kapasitet, og pasientombud roper varsko om pasientsikkerheten. I snitt jobber fastleger 56 timer i uka, og antall kommuner med store rekrutteringsutfordringer av fastleger økte med mer enn 60 prosent fra 2019 til 2021.

Foran en fullsatt bærekraftscene i Arendal, ble det en frisk debatt om hva som skal til for å sikre en bærekraftig fastlegeordning.

Bredt panel

Ordstyrer Aslak Bonde åpnet debatten med å gi ordet til president i Legeforeningen, Anne-Karin Rime.

– Hele vår helsetjeneste er bygd opp rundt at du har en rett til en fast lege som skal følge deg før, under og etter et sykdomsforløp. Hvis den grunnmuren forsvinner, faller hele systemet sammen. Det vil få dramatiske konsekvenser for pasientene, påpekte Rime.

Øvrige deltakere i debatten var Bjørn Guldvog, direktør i Helsedirektoratet, Jannicke Bruvik, nasjonalt koordinerende pasient- og brukerombud og Ingrid Stenstadvold Ross, generalsekretær i Kreftforeningen. Politikerpanelet besto av: Terje Søviknes (Frp), Marian Hussein (SV), Tone W. Trøen (H), leder av Stortingets helse- og omsorgskomiteé, og Cecilie Myrseth (Ap) som er nestleder i samme komité.

– Ingen uthaling

Regjeringen har nedsatt et ekspertutvalg som skal gi faglige innspill og råd til trepartssamarbeidet (Staten, KS og Legeforeningen), med tanke på tiltak i 2024-budsjettet og fremover. Utvalget skal utrede tiltak som bygger på dagens fastlegeordning. Tiltakene skal legge til rette for at det fortsatt skal være attraktivt å være fastlege, enten man er ansatt eller næringsdrivende.

Under debatten fikk Cecilie Myrseth spørsmål fra Tone W. Trøen om hva regjeringen ikke allerede vet siden de nå nedsetter dette utvalget.

– Jeg forstår dem som tenker «Er dette bare en uthaling?», sa Trøen.

– Dette er ikke en uthaling. Vi har hele tiden sagt at det også skal komme friske midler på 2023-budsjettet. Men vi må samtidig erkjenne at handlingsplanen, som forrige regjering la frem, ikke er tilstrekkelig for å løse utfordringene, svarte Myrseth.

Økning av basisfinansieringen

Anne-Karin Rime er imidlertid urolig for neste års statsbudsjett.

– Arbeiderpartiets valgløfte om en dobling eller tredobling av basisfinansieringen, hører vi ikke om lenger. Den akutte hjelpen fastlegeordningen trenger nå er stabilitet og en økning av basisfinansieringen. Slik gjør vi det mer attraktivt for leger å gå inn i ordningen, understreker Rime, og legger til:

– Nå er det snart budsjettkonferanse, og jeg forventer at regjeringen leverer på dette. Det er helt avgjørende for befolkningen – og for hele helsetjenesten.

De sykeste psyke

Hva slags samfunn vil vi ha? Tåler vi risikoen ved at de sykeste pasientene får ta egne valg? Bør mennesker få gå med ubehandlet psykose? Hvordan skal vi balansere samfunnets behov for sikkerhet kontra individets frihet? Det var noen av spørsmålene som ble stilt under Legeforeningens Arendalsuka-debatt om behandlingen av de sykeste psyke blant oss. Et tema som er mer aktuelt enn noen gang.

Arrangementet var delt i to deler. Første del ble viet til fag- og pasientperspektiver fra Lars Lien, leder i Norsk psykiatrisk forening, Jill Aril, landsleder i Mental Helse, Øyvind Holst, jurist ved Nasjonalt kompetansesenternettverk for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri, og Håkon Skard, president i Psykologforeningen.

Innlederne ga tilhørerne innsikt i de komplekse og utfordrende problemstillingene som er knyttet til tematikken før ordstyrer Anne Grosvold introduserte deltagerne i del to av arrangementet.

– Det hender at mennesker begår drap i psykose, men vi vet at rusmidler ofte er medvirkende når det skjer. Kombinasjonen av psykisk sykdom og rus er en farlig cocktail. Gir vi god behandling for psykisk sykdom, minsker risikoen for rusbruk. Samtidig er det ofte en rekke andre årsaker og tilfældigheter bak det som skjer og hvem det rammer. Vi må være klar over dette for å unngå stigmatisering av psykisk sykdom. Stigmatisering øker bare sykdomsbyrden ytterligere, forklarte Lars Lien.

Manglende kunnskap

I den politiske samtalen deltok helseminister Ingvild Kjerkol (Ap), Tone W. Trøen (H), leder i Stortingets helse- og omsorgskomiteé, og president i Legeforeningen Anne-Karin Rime. Antallet døgnplasser i psykisk helsevern i Norge har blitt kontinuerlig bygget ned. Siden 1991 har antallet gått fra 7700 til 3284 plasser i 2020.

President Anne-Karin Rime var tydelig i sitt budskap til både politikere og tilhørere.

– Presset på døgnplassene i psykiatrien er stort. Antallet innleggelser øker fortsatt, mens liggetiden går ned. I tillegg fører veksten i antallet som dømmes til behandling, til at sengeplasser beregnet mennesker med langvarige

behandlingsbehov er under ytterligere press. Dette øker risikoen for hyppige overføringer mellom avdelinger og mange korte innleggelseser. For å gi bedre behandling til de psykiske syke, haster det med å øke antall døgnplasser og utdanne og rekruttere flere psykiatere.

Når psykisk lidelser fører til vold, drap eller andre former for fysiske og psykiske påkjenninger, går sykdom og behandling fra å være en privatsak til å være en sak med høy grad av allmenn interesse.

Slike hendelser får store oppslag i media, men dekningen bærer ofte preg av at det fremdeles er manglende kunnskap om psykiske sykdommer, organisering av tjenester og hjemmelsgrunnlag for inngripen i lovverket. Problemet er komplekst og handler også om å ha et godt behandlingstilbud, både i kommunene og i spesialisthelsetjenesten.

– God behandling handler ikke bare om helsehjelp. Mange av de sykeste psyke trenger hjelp til å leve et fullverdig liv med bolig, arbeid, aktivitet og sosial kontakt. De kommunale botilbudene for de sykeste er på mange steder ikke gode nok. Derfor er det behov for et stort politisk løft for å få flere boliger med høyt nok omsorgsnivå, sa Rime.

Publisert: 26. september 2022. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.22.13.13
© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.